

Monumentnummer*: 514152

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 april 2000
Kadaster deel/nr 82674/62

Woonplaats* Grave
Gemeente* Land van Cuijk
Provincie* Noord-Brabant

Kadastrale gemeente* Grave
Sectie* H
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1866

Omschrijving**

Inleiding

Het ELECTRISCH GEMAAL Van Sasse werd in 1928-'29 in opdracht van het bestuur van het Waterschap De Maaskant gebouwd door Ingenieursbureau Van Hasselt en De Koning. Doel was de afwatering van de Raam op de enkele tientallen meters ten noorden stromende Maas beter te kunnen beheersen. Het rechthoekige gemaal, opvallend gelegen in de uiterwaard, is opgetrokken in traditionalistische Delftse Schoolstijl met expressionistische elementen. Omstreeks 1950 en opnieuw in 1981 is een deel van de apparatuur gemoderniseerd.

Omschrijving

Het gemaal heeft een L-vormige, bijna rechthoekige plattegrond, bestaat uit twee bouwlagen en wordt gedekt door deels a-symmetrische zadeldaken, voorzien van gotische pannen. De voornaamste delen van het gebouw zijn gestort in beton en bekleed met baksteen. De gevels hebben een gesloten karakter en zijn opgetrokken in baksteen, deels voorzien van bakstenen banden in een afwijkende kleur. Opvallende elementen zijn de drie van zeer forse trappen voorziene, a-symmetrische trapgevels, waarvan de middelste, met schoorsteen, het hoogste is opgetrokken en, met het silhouet van de brug, de omgeving domineert.

In de noordelijke gevel bevindt zich een grote kalkstenen gevelsteen, die herinnert aan de eerste steenlegging en ingebruikname van het gemaal, met de inscriptie: "Waterschap de Maaskant A.D. 1928-'29 / Dit gemaal is gesticht onder het bestuur van / F.G Caners, dijkgraaf / W.J.H. Verstraaten / Mr.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

H.A.H. Bijvoet / M.A. Poos / J.F. Ploegmakers / Mr. G.J.B.M.

van Zinnic Bergman / W.L. van Teeffelen, heemraden / J.J. van Gulick, griffier / S.A.J. Martens, penningmeester / De eerste steen is gelegd door de dijkgraaf op 19 juli 1928 / De ingebruikstelling is geschied op 29 mei 1929 / door z.exc. den Minister van Waterstaat Mr. H. van der Vegte / Ingenieurs : R.

Verloren van Themaat en L.C.L.W. Sloth Blaauwboer". Tegen de oostelijke gevel is, naast een vlaggemasthouder, in bronzen letters de tekst: "Van Sasse" aangebracht. Globaal kan het gebouw vier ruimten: transformatorhuis, machinekamer, kantoor en turbinekamer. De centrale topgevel markeert de scheiding tussen de twee hoofddelen: het oostelijke (smallere, maar iets diepere) deel is de transformatorruimte.

Deze is aan de noordelijke zijde toegankelijk via een geklonken plaatijzeren vleugel deur onder kunststenen luifel. Van hieruit worden de generatoren (van onder meer Smit, Slikkerveen en Rademakers, Rotterdam) in het westelijke deel van het gebouw, het eigenlijke gemaal, gevoed. Dit deel van het gebouw heeft twee bouwlagen; op de begane grond is de machinekamer, die door ijzeren, deels openslaande vensters aan de zuidzijde van licht wordt voorzien. Binnen ligt een zwart-wit betegelde vloer. De wanden zijn bepleisterd en voorzien van consoles, waarop een in het zicht gelaten kap rust, bestaande uit verbeterde Hollandse spanten met een doorlopende trek balk ter hoogte van het blokkeel. Westelijk van de machinekamer is een over de volle hoogte afgescheiden ruimte in gebruik als kantoor en dienstruimte.

De onder de machinekamer gelegen, witgeschilderde turbinekamer is het hart van het gemaal. Aan de zuidelijke zijde wordt het water uit de Raam via een betonnen, na de Tweede Wereldoorlog gemoderniseerd inlaatwerk opgepompt. De vloer van de machinekamer wordt in de turbinekamer geschoord door betonnen togen. Aan de noordelijke zijde verlaat het water het gebouw.

De pijlers van de betonnen uitlaten, zes in getal, zijn bekleed met handvorm baksteen.

Waardering

Het gemaal is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal-economische en waterstaatkundige ontwikkeling, namelijk de watervrijmaking van het Maasgebied in het Interbellum en als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het elektrische gemaal. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de traditionalistische stijl en de ornamentiek en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van techniek en traditionele bouwelementen; het is tevens van belang in het oeuvre van het ingenieursbureau.

Het gebouw is tevens van belang vanwege de gaafheid van het ex- en interieur. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Gemaal (M)

Functie

Gemaal(M3)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument